

DOI 10.15421/251906

УДК 811.133.1'36

КІРКОВСЬКА Інґа Станіславівна

кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри романської філології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара; пр. Гагаріна, 72, м. Дніпро, 49010, Україна;
тел. +38(056) 374-98-74; e-mail: inga.kirkovska@gmail.com; ORCID ID 0000-0001-7239-8773

КАТЕГОРІЯ ФУТУРАЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ МОДУСНИХ КАТЕГОРІЙ

Анотація. *Метою* дослідження є вивчення специфіки категорії футуральності в системі модусних категорій на матеріалі французької мови. *Об'єкт* дослідження – категорія футуральності в сучасній французькій мові, предметом є дослідження зазначеної категорії в сучасній французькій мові в системі модусних категорій евіденційності, модальності та персуазивності. *В результаті* дослідження виявлено відмінності між модальністю та модусом, з'ясовано, яке місце посідає категорія футуральності всередині модусних категорій, проаналізовано специфіку категорії футуральності як модусної категорії. **Висновок:** особливістю футуральності як модусної категорії є те, що вона є однією з модусних категорій, що позначає дію/подію, реальну в майбутньому, «на думку мовця». В такому розумінні категорія футуральності є ближчою за змістом до категорій модальності (реальність повідомлюваної інформації з боку мовця) та предикативності (упевненість щодо повідомлюваної інформації з боку мовця), але відрізняється від них семантикою заданої темпоральності, яка передає відношення слідування відносно моменту мовлення. Категорія футуральності пов'язана з іншими модусними категоріями: категорією ствердження з семантикою нейтральної перспективи, категорією персуазивності з семою впевненості відносно майбутнього та категорією модальності з семою реальності відносно майбутнього. Основними видами модальних значень, що входять до модусної категорії футуральності, є: 1) оцінка мовцем змісту висловлювання з погляду реальності / нереальності в майбутньому; 2) оцінка ситуації висловлювання з погляду можливості / необхідності / бажаності в майбутньому; 3) оцінка мовцем ступеня впевненості (персуазивності) змісту повідомлення в плані майбутнього; 4) комунікативна функція висловлювання, що визначається цільовою настановою мовця в плані майбутнього (бажання, намір, перевага); 5) ствердження / заперечення об'єктивних зв'язків між об'єктами, явищами, подіями майбутнього.

Ключові слова: кон'юнктив, кондиціонал, модус, модальність, персуазивність, евіденційність, ствердження, футуральність.

Актуальність дослідження полягає у висвітленні модусу як дискурсивної категорії. В статті застосовується теорія «можливих світів», що активно використовується у модальній логіці й дискурсології. У прагмалінгвістиці та дискурсології в умовах реального використання мови наявні підходи, що досліджують мову з погляду суб'єкта. Основи феноменології як методологічної основи дискурсивного аналізу релятивізують текст із погляду індивідуальної свідомості, інтерактивності та інтерсуб'єктивності. Відповідно, особливої актуальності набуває акцентуація на ситуативності модусних смислів, функціонуванні амбівалентності, що відповідає принципу реального використання мови суб'єктом. У такому розумінні дискурс сприймається як мотивована ситуацією мовлення діяльність, а текст – це результат мовленнєвої діяльності, складник дискурсу, в якому есплікується модус, а отже, особливого інтересу набувають питання щодо розмежування модусу та модальності всередині окремих поняттєвих категорій.

Постановка проблеми. Антропоцентрична спрямованість лінгвістики зумовила перспективи дослідження стосовно модусу як когнітивної ознаки, як досвіду людини, її знань, міркувань і уявлень про зовнішній світ. Виникнення цього напрямку сучасної лінгвістики пов'язане з комунікативно-функціональним підходом, одним із проявів якого слугує концепція інтенціонального використання граматичних форм. Розрізнення інтенціоналу та екстенціоналу в логіці (Р. Карнап, Б. Рассел) і лінгвістиці (Ю. С. Степанов, Н. Д. Арутюнова, А. В. Бондарко та ін.) поглиблює вивчення інтенціональної семантики (поняттєвої, сигніфікативної, смислової) на відміну від екстенціональної (преференційної, предметної, денотативної). Згідно з А. В. Бондарко, під інтенціональністю слід розуміти зв'язок семантичних функцій граматичних форм із намірами мовця, комунікативними цілями мовленнєво-мисленнєвої діяльності, здат-

ність змісту, що передається даною формою, бути одним з актуальних елементів мовленнєвого змісту [3]. Акцент на вивченні інтенціоналу, що передбачає поняттєву, сигніфікативну, смисло-ву співвіднесеність, мотивував увагу до інтенціональних контекстів, дейктичних (локаційних) маркерів, перформативів, модусних дієслів та певних синтаксичних структур, що увиразнюють суб'єктивну інтерпретацію. Інтенціональність щільно пов'язана з завданнями прагматичного напрямку в лінгвістиці – вивченням потенціалу впливу. Модус – це один із логічних блоків мисленнєвого аналога повідомлення, суб'єктивна змінна, що виражає різні відтінки почуттів і волі [7, с. 125; 12, с. 67].

Зв'язок із попередніми дослідженнями. Теза про суб'єктивність у мові та мовленні була розвинута в дослідженнях Ш. Баллі, який виокремлював значення модусу та диктуму і фундаментальної властивості людської психіки, протиставляючи «Я» – як суб'єктивний, індивідуальний, частковий результат мисленнєвої діяльності суб'єкта-мовця, плану «не Я» – онтологічному, об'єктивному, загальному [1]. Слідом за ним Е. Бенвеніст виокремлював «*ego*» мовця і суб'єкта, матеріалізоване та індивідуалізоване у процесі творення висловлення, та увиразнив це у «відбитках присутності мовця» [2]. В. В. Виноградов визначав модальність як категорію семантичну зі змішаним лексико-граматичним характером [4], а В. З. Панфілов визначав суб'єктивну модальність як відображення ступеня пізнаності об'єктивної дійсності мовцем, що може бути градуйованою: від достовірних суджень до відносно достовірних, імовірних і проблематичних [10].

У сучасному мовознавстві функціонують різні витлумачення модусу та модальності. Але для того, щоб передати зв'язок категорії футуральності й модальності, футуральності та перспективності, потрібно не лише з'ясувати модальну сутність категорії футуральності, а й виокремити ті складові, які об'єднують ці категорії, та витлумачити механізм взаємодії між модусом та модальністю.

Постановка завдань дослідження. Метою дослідження є вивчення специфіки категорії футуральності в системі модусних категорій на матеріалі французької мови. *Об'єкт* дослідження – категорія футуральності в сучасній французькій мові, предметом є дослідження зазначеної категорії в сучасній французькій мові в системі модусних категорій евіденційності, модальності та персуазивності.

Основні *завдання*, які необхідно з'ясувати в ході дослідження: 1) виокремити категорію футуральності як модусну категорію серед інших модусних категорій; 2) дослідити основні семантичні ознаки, які вирізняють категорію футуральності серед інших модусних категорій – персуазивності, модальності та ствердження; 3) з'ясувати основні модальні значення модусної категорії футуральності.

Виклад основного матеріалу. У концепції функціонально-семантичного поля (далі – ФСП) Г. Г. Сильницького категорія модусу розглядається як спосіб мотивації мовцем дієслівної дії в аспекті прогнозованого впливу висловлення на адресата [11, с. 90], тобто здійснюється трактування модусу в комунікативно-прагматичному аспекті як засобу регуляції вербальної (невербальної) діяльності. Класифікація модусів у зазначеній концепції відрізняється від класичної концепції дієслівного способу (поділу на дійсний, умовний, наказовий спосіб та кон'юнктив) тим, що у єдиній категорії супозитиву поєднуються категорії *кон'юнктиву* та *кондиціоналу нереальної умови*. Супозитив указує на характеристику мовцем реалізації *vs* нереалізації дії в аспекті вмотивованості, причому чинники, що здійснюють мотивацію, знижують ступінь достовірності.

Модус є категорією з високою інформативною щільністю, модальність – категорією дисперсною. Згадаємо слова Ш. Баллі про те, що модальність у широкому розумінні є модусом [1]. Чинники позамовної ситуації, що містяться в основі визначення дієслівного способу, є здебільшого вербалізованими у межах одного висловлення, у той час як чинники, що містяться в основі ідентифікації модальної одиниці (наприклад, модального прислівника – парентетичного модусу), її віднесення до модального ФСП, зіставлення з модальним значенням певного поля, окреслення

сміслової структури, вербалізуються як мінімум у межах мікротексту. З огляду на зазначене модальність і модус є категоріями, що *не протиставляються, а доповнюють* одна одну.

Модус є когнітивною ознакою, оскільки вербалізує в мовленні результат когнітивного процесу мовця, який оцінює, виявляє певні характеристики дискурсивної ситуації, що постулюється ним як актуалізована (категорія локації), розглядається крізь призму знання мовця (категорія епістемічності), її реальності / ірреальності (категорія модальності), ступеня впевненості щодо встановлених ним відношень (категорія персуазивності), як і відомості про неї, що ґрунтуються на власних перцептивних характеристиках, чи переосмислена мовцем через свідомість «іншого» – категорія евіденційності [8, с. 21]. У контексті цієї парадигми категорія футуральності характеризується заданим з боку мовця ступенем проспективної реальності / нереальності щодо певного змісту повідомлення. В такому розумінні категорія футуральності є ближчою за змістом до категорій модальності (реальність повідомлюваної інформації з боку мовця) та предикативності (упевненість щодо повідомлюваної інформації з боку мовця), але відрізняється від них семантикою заданої темпоральності, яка передає відношення слідування відносно моменту мовлення.

На цій основі видається можливим визначити поняттєво-термінологічне співвідношення модусу і модальності, оскільки обидва терміни прийшли в лінгвістику з логіки для інтерпретації диктуму (пропозиції), проте модус позначає ширше поняття, ніж модальність. За О. Нікою для уникнення термінологічної неупорядкованості та синонімічності доцільно визначити модус як метакатегорію, а модальність – як одну з модусних категорій, що позначає реальність / ірреальність повідомлюваного до дійсності з погляду мовця і перебуває у взаємозв'язках з іншими категоріями [8, с. 22]. Категорія футуральності є, на нашу думку, однією з модусних категорій, що позначає дію / подію реальну в майбутньому, щодо якої мовець виражає впевненість.

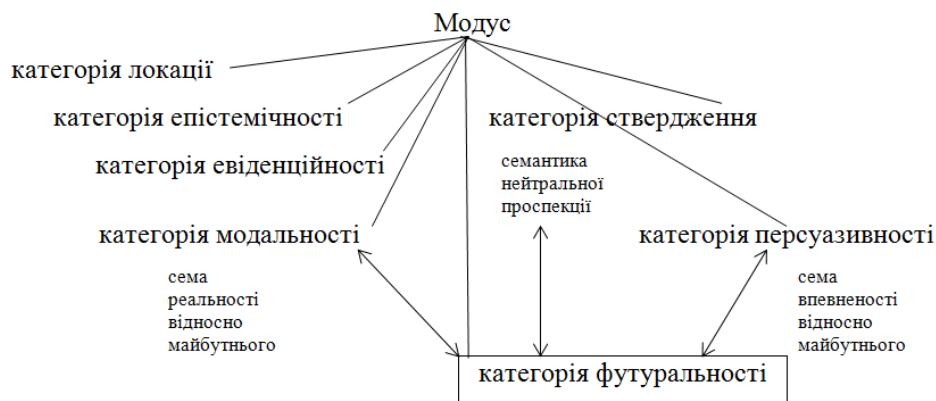

Рис.1 Категорія футуральності в системі модусних категорій

Отже, основними диференційними чинниками для модусів у концепті ФСП виступають: 1) абстрагування від поточної мовленнєвої ситуації *vs* зв'язок із поточною мовленнєвою ситуацією (індикатив *vs* імператив); 2) наявність *vs* відсутність ускладнення смислових відношень оцінністю та зумовленістю (оптатив *vs* імператив); 3) наявність *vs* відсутність протиставлення потенційної та реальної події (контрфактичний супозитив *vs* імператив) [9, с. 23–28].

На думку В. І. Охріменко, модальність та модус є ізоморфними категоріями; параметри позамовної ситуації, що містяться в основі визначення прототипного модусу та відхилення від прототипу (наприклад, зв'язок із поточною мовленнєвою ситуацією, вихід за межі поточної мовленнєвої ситуації, зв'язок із суб'єктоцентричною системою координат «я – тут – тепер» або відхилення від зазначеної системи координат, визначений або невизначений епістемічний стан

мовця, зв'язок з аксіологічним модусом і т. д.), можуть бути застосованими і для дослідження модальності [9, с. 23–28]. Різноманітність характеристик, об'єднаних терміном «модус», зумовлює її визначення як метакатегорії, яка є структурованою модусними категоріями, що експлікуються чи є представленими імпліцитно.

Для ілюстрації наведених теоретичних положень розглянемо вживання форм КФ в аналітичній статті.

Уживання форм категорії футуральності в публіцистичному стилі зумовлене бажанням мовця якомога швидше переконати читача у скорому настанні, сповненні того, про що йдеться, переконати в правильності певних ідей, долучаючи причинно-наслідковий зв'язок.

Dans l'ère qui s'ouvre, le Japon devra certainement compter avec le formidable expansionnisme chinois, le désengagement américain, et, qui sait, les missiles nord-coréens – autant de menaces qui favorisent les projets nationalistes de l'actuel gouvernement (3).

У наведеному прикладі автор реалізує власне бачення ситуації за рахунок вживання модального слова *devoir* в *Futur simple*, що забезпечує реалізацію модального відтінка невпевненості та вірогідності дії в майбутньому. Таке нашарування одразу двох модальних засобів забезпечує передачу семантики експліцитної суб'єктивності автора, яка межує з оцінкою ситуації в майбутньому. Подібний семантичний ефект можемо спостерігати і в наступному прикладі із вживанням дієслова *falloir*:

Aujourd'hui, quelque 8 milliards d'euros par an y sont affectés au niveau mondial. Les experts estiment qu'il en faudrait entre 200 et 300 milliards chaque année (1).

Дієслово *falloir*, передаючи аспектуальну ситуацію потреби-повинності, вживане в *Conditionnel*, набуває значення прогностичного майбутнього та є тотожним семантиці *falloir*+*Futur simple*.

Якщо категорія персуазивності характеризує результат когнітивного процесу мовця, спрямованого на вираження модусних смислів, що передають ступені достовірності, впевненості чи невпевненості мовця щодо повідомлюваного в мовленнєвому акті, то категорія модальності є дещо ширшою за змістом і, окрім домінуючої ознаки базисної характеристики реальності / нереальності повідомлюваного, містить ширший спектр мовних та мовленнєвих значень, а також є об'єктом авторської аксіології. М. В. Зайнулін додає до таких значень модальність наміру (інтенціональна модальність) та бажальну (оптативну) модальність [5].

Категорію модальності витлумачують прихильники іншого погляду, зокрема В. Охріменко зазначає, що модальність є чотирирівневим утворенням, що структурується у такий спосіб: модальне поле – система модальних значень, що відносяться до модального поля, – сукупність модальних одиниць, що є засобами вираження модальних значень, – сукупність функціонально-семантичних варіантів, що є мовленнєвою реалізацією модальної одиниці [9, с. 351]. На думку дослідниці, модальність необхідно розглядати у єдності онтології і гносеології. За В. М. Манакіним, модальність – це багатоаспектна категорія, яка має повністю охоплювати багатовимірну дійсність та відображати єдність свідомості-реальності, і тоді модальні засоби можна розглядати як той місток, що зближує мову та мовлення [6, с. 75].

У ході дослідження аналітичної публіцистики спостерігається реалізація футуральної семантики зі значенням майбутнього-прогнозу за рахунок вживання футурального презенсу, наприклад:

La planète s'achemine vers la sixième extinction de masse. Et celle-ci risque de se produire non plus à l'échelle des temps géologiques, mais en quelques décennies seulement. Avec un unique responsable: l'homme (1).

У наведеному реченні футуральна семантика актуалізується за допомогою двох факторів – семантики дієслів та футурального презенсу у значенні майбутнього позачасового. Дієслово *s'acheminer* зі значенням «просуватися вперед» семантично може бути кваліфіковано в ролі

дієслова руху, яке спрямовує дію в майбутнє, а дієслово *risquer de* передає поняття вступу в нову ситуацію або ситуацію на межі здійснення і вербалізує аспектуальну ситуацію інхоативності. Контекстуальна інтеграція цих факторів забезпечує футуральну семантику прогнозу.

Майбутнє-прогноз є доволі розповсюдженим явищем при здійсненні економічних аналітичних оглядів, наприклад:

L'institut de Francfort n'attend plus que 1,1 % de croissance en 2019 pour l'ensemble de la zone et 1,6 % en 2020, contre 1,7 % pour les deux années lors de ses précédentes prévisions communiquées en décembre. Pour 2021, elle table toujours sur 1,5 %.

Le président de l'institution, Mario Draghi, admet ainsi implicitement que la BCE n'atteindra pas avant 2022 son objectif d'une hausse des prix légèrement inférieure à 2 %, et n'a donc pas encore remporté son pari (2).

Дієслово *attendre*, вживане всередині рестриктивного звороту *ne...plus que*, набуває значення точкової дії у визначеному майбутньому з відтінком негативної оцінки. Семантика дієслова *tabler sur* «замишляти» вже передбачає розрахунок на певний результат, будучи актуалізатором аспектуальної ситуації «здум, планування». Дієслово руху *atteindre*, вживане в заперечній формі *Futur simple*, передає думку аналітика щодо відсутності бажаного результату в майбутньому.

Синтез онтологічного і гносеологічного аспектів зумовлює потребу у створенні загальної класифікації позамовних ситуацій, не зводячи їх лише до комунікативних. Ситуації мають бути співвіднесеними з дійсністю, іншими словами, кореферентними дійсності. У найбільш загальному вигляді їх можна співвіднести з модусами осмислення дійсності: перцептивним, емотивним, епістемічним, волітивним, аксіологічним. Такий підхід є зближенням модусу та модальності [9, с. 7].

Висновки. Основними видами модальних значень, що входять до модусної категорії футуральності, є: 1) оцінка мовцем змісту висловлювання з погляду реальності / нереальності в майбутньому; 2) оцінка ситуації висловлювання з погляду можливості / необхідності / бажаності в майбутньому; 3) оцінка мовцем ступеня впевненості (персуазивності) змісту повідомлення в плані майбутнього; 4) комунікативна функція висловлювання, що визначається цільовою настановою мовця в плані майбутнього (бажання, намір, перевага); 5) ствердження / заперечення об'єктивних зв'язків між об'єктами, явищами, подіями майбутнього.

Виходячи з цих міркувань, видається можливим додати до основних модальних значень категорії футуральності значення ймовірності та можливості.

Категорія футуральності перетинається з категоріями персуазивності, ствердження та модальності, оскільки семантичні компоненти цих категорій подекуди слугують для експлікації різних відтінків значень.

Перспективою подальшого дослідження ми вважаємо з'ясування питання семантичної віднесеності між категорією футуральності та інших модусних категорій – евіденційності, епістемічності та локаційності.

Бібліографічні посилання

1. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы языкознания. Москва: Изд. иностр. лит-ры, 1955. 416 с.
2. Бенвенист Э. Общая лингвистика / пер. с фр. Ю. Н. Караулова. Москва: Прогресс, 1974. 448 с.
3. Бондарко А. В. Теория морфологических категорий. Ленинград: Наука, 1976. 255 с.
4. Виноградов В. В. О категории модальности и модальных словах в русском языке. *Избранные труды. Исследования по русской грамматике*. Москва: Наука, 1975. С. 53–87.
5. Зайнуллин М. В. О сущности и границах языковой категории модальности: монография. Уфа: БГУ, 2000. 292 с.
6. Манакин В. М. До питання про «семантичні примітиви» в сучасній лінгвістиці. *Актуальні проблеми іноземної філології: лінгвістика і літературознавство*. 2007. Вип. 1. С. 74–80.

7. Мультилінгвальний словник мовознавчих термінів / укладачі О. В. Гурко, В. В. Корольова та ін. Дніпро: Ліра, 2018. 256 с.
8. Ніка О. Теорія модусу в сучасній лінгвістиці. *Українська мова*. 2011. № 2. С. 19–29.
9. Охріменко В. І. Сміслова структура модальних одиниць: монографія. Київ: Логос, 2011. 403 с.
10. Панфилов В. З. Категория модальности и ее роль в конституировании предложения и суждения. *Вопросы языкознания*. 1977. № 4. С. 37–49.
11. Сильницкий Г. Г. Функционально-коммуникативные типы наклонений и их темпоральные характеристики. *Теория функциональной грамматики: Темпоральность. Модальность*: коллективная монография / отв. ред. А. В. Бондарко. Ленинград: Наука, 1990. С. 90–110.
12. Философия: учеб. / под ред. проф. В. Н. Лавриненко. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Юрист, 2001. 520 с.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Biodiversité : l'humanité face à ses responsabilités. *Le Monde*. 06.05.2019. URL : https://www.lemonde.fr/idees/article/2019/05/06/biodiversite-l-humanite-face-a-ses-responsabilites_5458837_3232.html
2. La BCE assombrit son pronostic économique en zone euro. *Le point*. 07.03.2019. URL : https://www.lepoint.fr/automobile/la-bce-assombrit-son-pronostic-economique-en-zone-euro-07-03-2019-2298972_646.php
3. Japon : les défis de l'ère Reiwa. *Le Monde*. 04.05.2019. URL : https://www.lemonde.fr/idees/article/2019/05/04/japon-les-defis-de-l-ere-reiwa_5458235_3232.html

Reference

1. Bally, Ch. (1955), *General linguistics and linguistics issues* [Обшhaja lingvistika i voprosy jazykoznanija], Moscow, 416 p.
2. Benveniste, E. (1974), *General linguistics* [Обшhaja lingvistika], Moscow, 448 p.
3. Bondarko, A. V. (1976), *Theory of morphological categories* [Teorija morfologicheskikh kategorij], Leningrad, 255 p.
4. Vinogradov, V. V. (1975), *On the category of modality and modal words in Russian* [O kategorii modal'nosti i modal'nyh slovah v russkom jazyke], Moscow, pp. 53–87.
5. Zainullin, M. V. (2000), *On the essence and limits of the linguistic category of modality: monograph* [O sushhnosti i granicah jazykovoj kategorii modal'nosti : monografija], Ufa, 292 p.
6. Manakin, V. M. (2007), “The question of «semantic primitives» in modern linguistics” [“Do pitannja pro «semantichni primitivi» v suchasnij lingvistici”], *Actual problems of foreign philology: linguistics and literary studies*, iss. 1, pp. 74–80.
7. *Multilingual dictionary of linguistic terms*, (2018) [Mul'tilingval'nij slovník movoznavchih terminiv], Dni-pro, 256 p.
8. Nika, O. (2011), “Modus theory in modern linguistics” [“Teorija modusu v suchasnij lingvistici”], *Ukrainian language*, № 2, pp. 19–29.
9. Ohrimenko, V. I. (2011), *Semantic structure of modal units: monograph* [Smislova struktura modal'nih odinic': monografija], Kyiv, 403 p.
10. Panfilov, V. Z. (1977), “The category of modality and its role in the formulation of the proposition and judgment” [“Kategorija modal'nosti i ee rol' v konstituirovanii predlozhenija i suzhdenija”], *Questions of linguistics*, Moscow, № 4, pp. 37–49.
11. Silnitsky, S. N. (1990), “Functional-communicative types of moods and their temporal characteristics” [“Funkcional'no-kommunikativnye tipy naklonenij i ih temporal'nye harakteristiki”], *Theory of Functional Grammar: Temporality. Modality: collective monograph*, Leningrad, pp. 90–110.
12. *Philosophy: a textbook* (2001) [Filosofija: uchebnik] / ed. V. N. Lavrinenko, Moscow, 520 p.

КИРКОВСКАЯ Инга Станиславовна

кандидат филологических наук, доцент, заведующая кафедрой романской филологии Днепропетровского национального университета имени Олеся Гончара; пр. Гагарина, 72, г. Днепр, 49010, Украина; тел. +38(056) 374-98-74;
e-mail: inga.kirkovska@gmail.com; ORCID ID 0000-0001-7239-8773

КАТЕГОРИЯ ФУТУРАЛЬНОСТИ В СИСТЕМЕ МОДУСНЫХ КАТЕГОРИЙ

Аннотация. *Целью* исследования является изучение специфики категории футуральности в системе модусных категорий на материале французского языка. *Объект* исследования – категория футуральности в современном французском языке, предметом является исследование категории футуральности в современном французском языке в системе модусных категорий эвиденциальности, модальности и персуазивности. В *результате* исследования выявлены те отличия, которые существуют между модальностью и модусом, выяснено, какое место занимает категория футуральности среди модусных категорий, проанализирована специфика категории футуральности как модусной категории. **Вывод:** особенностью футуральности как модусной категории является то, что она обозначает действие / событие, реальное в будущем, «по мнению говорящего». В таком понимании категория футуральности ближе по смыслу к категории модальности (реальность сообщаемой информации со стороны говорящего) и предикативности (уверенность по поводу сообщаемой информации со стороны говорящего), но отличается от них семантикой заданной темпоральности, которая выражает отношение следования относительно момента говорения. Категория футуральности связана с другими модусными категориями: категорией утверждения с семантикой нейтральной проспекции, категорией персуазивности с семантикой уверенности относительно будущего и категорией модальности с семантикой реальности относительно будущего. Основными видами модальных значений, из которых состоит модусная категория футуральности, являются: 1) оценка говорящим содержания высказывания с точки зрения реальности / нереальности в будущем; 2) оценка ситуации высказывания с точки зрения возможности / необходимости / желательности в будущем; 3) оценка говорящим степени уверенности (персуазивности) содержания сообщения в плане будущего; 4) коммуникативная функция высказывания, которая определяется целевой установкой говорящего в плане будущего (желание, намерение, предпочтение); 5) утверждение / отрицание объективных связей между объектами, явлениями, событиями будущего.

Ключевые слова: конъюнктив, кондиционал, модус, модальность, персуазивность, эвиденциальность, утверждение, футуральность.

KIRKOVSKA Inga

Candidate of Philological Sciences, head of the Romance Department Oles Honchar Dnipro National University; Naharina Ave, 72, Dnipro, 49010, Ukraine; tel. +38(056) 374-98-74; e-mail: inga.kirkovska@gmail.com; ORCID ID 0000-0001-7239-8773

CATEGORY OF FUTURALITY WITHIN THE SYSTEM OF MODUS CATEGORIES

Summary. *The aim* of the investigation under consideration is to study the nature of the category of futurity within the system of modus categories in the French language. *The object* of the work is the category of futurity in contemporary French, the subject is the study of the category of futurity in contemporary French within the system of modus categories of evidentiality, modality and persuasiveness. *In the course of the study*, the distinctions between modality and modus have been outlined, the place of the category of futurity within the modus categories has been identified, the peculiarity of the category of futurity as a modus category has been analysed. **Conclusions:** the peculiarity of futurity as a modus category is that it belongs to the modus categories denoting action/event, real in the future “in the speaker’s view”. In this sense the category of futurity is closer to the categories of modality (real information stated by the speaker) and predicativity (confidence in the information stated by the speaker) in meaning, whereas differing from them by the semantics of the stated temporality denoting the relation of consequence in reference to the moment of speaking. The category of futurity is connected with other modus categories: category of assertion with semantics of neutral prospection, category of persuasiveness with the sense of assurance in reference to the future and category of modality with the sense of reality in reference to the future. The major types of modal meanings forming the modus category of futurity are: 1) speaker’s estimation of the subject matter of the utterance from the perspective of reality/irreality in the future; 2) estimation of the environment of the utterance from the perspective of probability/necessity/desirability in the future; 3) speaker’s estimation of the level of assurance (persuasiveness) of the subject matter of the utterance from the perspective of the future; 4) communicative function of the utterance defined by the purpose of the speaker from the perspective of the future (wish, intention, preference); 5) confirmation/negation of objective relations between objects, phenomena, events of the future.

Keywords: subjunctive, conditional, modus, modality, persuasiveness, evidentiality, statements, futurity.

Надійшла до редколегії 03.04.19